

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Qvod Non Sit Onerosa Christianis Confessio Paradoxon
Ioannis Œcolampadii**

Ökolampadius, Johannes

Augustæ Vindelico[rum], 1521

VD16 O 390

Genvs Secvndvm Confessionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34461

SECUNDVM GENVS

GENVS SECUNDVM CONFESSIONIS.

SECUNDVM CONFESSI-

onis genus, ecclesiasticum uocare li-
cet, quod ecclesie uel Ecclesie pre-
fecto sacerdoti ipsius nomine fiat.
Vnde hoc loco non aberrabit confes-
surus, si dixerit. Confiteri se ecclesie
sacerdotique ecclesie nomine. Quam
enim sacerdoti rationem reddimus,
ecclesie reddenda esset. Quare sacer-
dotem hoc loco ministrum ecclesie quam dei uocare ma-
lim. Tunc enim dei ministrum agit, cum uerbum dei no-
bis fideliter annunciando celsus affert. Vbi uero pro
nobis ad deum interpellat, aut sacris operationibus nos illi
conciliat, aut de rebus ecclesie disponit, minister noster
est & internuncius, ecclesieque uices gerit. Alii Sacramen-
talem nominant, quod ad sacramentum poenitentiae inter
prima pertineat. Quemadmodum enim lapsus ad salutem
necessaria est poenitentia, ita ut quis uere poenitens con-
probetur, & a sacerdote inter sanctos dei recipiat. neces-
saria est confessio. Aduersus hanc qui linguam laxant
maledicam blaterantes iniungi eam onerosius, nesciunt
quam matris uisceribus suos persequatur ecclesia, que in-
firmos fert patienter, onerat autem nunquam. Quod
autem immoderatius & τὸ ὑπερβολικὸν ἔργον multa ab ecclesie
perfectis agantur, neminem credo bonum uirum esse, qui

CONFESSIO.

non ex animo doleat. Manifestum autē ad nōntilla uer-
gere conscientiarū tortores, ad quæ ecclesia suis præce-
ptis non astringit, multa plane & improbat, sancta ec-
clesia, ad quæ illi astringunt, quamuis pontifices & alij
quorū interest, taceant interdum & reclamant. De qui-
bus plane graue est loqui, longe autē grauius scribere.
Nam hoc est pugnare cū seculo suo, qđ imprudētis ef-
se & stulti existimant. Et nos quidem cū nemīe contē-
dere uolumus. Veritati tamen sua suffragia, quāuis iras-
cantur populi, & insaniant in nos p̄cipēs Ædom, ne-
ganda nō sunt. Atqui nulla illis in cōscientiā onerandā
potestas data est. Facile itaq; etiā hic exonerabit cōsciē-
tia. Stulte enim turbamur, si nō cuius libidini & impe-
ritiæ paruerimus, modo ecclesiæ fiat satis. Num Israel
seruus est, aut uernaculus, ut est apud Hieremiā? Quid
si uiuendum sub Turca, p̄scribente inutilia quædam
animo tuo mandata. cruciatū ne menti indiceres, non
obseruatis ad unguem ipsius imperijs, quasi propterea
etiam inclementē Christum sis habiturus, si Turcæ in
his quæ sunt animi minus pareres, cui nihil debes, quā
in his quæ sunt huius mundi? Vbi ergo solius consciē-
tiæ res gerit, & quæ ne tantillū quidem ecclesiam tan-
git, inconsolabiliter mœres, si non faceffas, quod eccle-
siæ noīe & p̄textu imperarit is cuius nō est talia im-
perare? An p̄pterea male audiet ecclesia? Quocirca ex-
pendamus nobiscū, quæ & quanta a nobis requirat ec-
clesia, & rem aliquanto petamus altius. Qualē oportet
esse p̄populum Christianum, indicat in Epistola sua

SECUNDVM GENVS

Petrus ille magnus Apostolus dicens. Vos estis gen⁹ electum, regale sacerdotiū, gens sancta, populus qui in lucrum accessit, ut uires annūcietis illius, qui e tenebris nos uocauit in admirabilem lucem suam. Non em̄ uult nos Christus esse ex illa infamium, prophanorū. & carnalium fece, sed lucem suam in nobis resplendere, & ignem ardere, ita ut uita nostra offendat neminem, pebetur omnibus. Subdit id postea idem Apostolus. Obsecro dicēs tanq̄ aduenas & pegrinos, a carnalib, abstinere desiderijs, quæ militant aduersus animam, & conuersationem uestram habete bonam inter gentes, ut in hoc, quod obloquuntur uobis, quasi maleficis, ex bonis operibus glorificent deum in tempore uisitationis. Et ideo fideles omnes olim dicebantur sancti. Quo nomine Paulus pleroseq̄ ad quos scribebat, salutare solebat, ut statim in fronte Epistolarum agnoscerent, in quam dignitatem essent uocati, id quod alibi nō solū insinuat, sed aperte dicit, nēpe ad Ephesios. Quēadmodū ait elegit uos deus in ipso antequā iacerent fundamenta mundi, ut essemus sancti & irrephensibiles corā illo in charitate. Et eosdem, imo ipsorū noīe fideles omnes, conciuēs & domesticos dei uocat. Nec obticeſcit, quales sanctos uelit, cum subdit. Fornicatio & oīs immundicia, aut auaricia, ne nomine quidē inter uos, sicut decet sctōs, & obscenitas, & stultiloquiū, & urbanitas, quę nō cōueniūt, sed magis gratiarū actio. Similit̄ & Colloceñ docet scribens. Sitis igit̄ induti tanq̄ electi dei, scti ac dilecti uiscera mīserationū

CONFESSIO. 73

comitatem/modestiam/lenitatem/longanimitatē sufferentes uos inuicem, & condonātes mutuo, si quis aduersus aliquē habet querelam. Talem populū multo antea præuidit Dauid psallens. Quis ascendet in montem dñi, aut quis stabit in loco sancto eius. Innocēs manibus & mundo corde, qui non accepit in uano animā suam, nec iurauit dolose. Hic accipiet benedictionem a dño, & misericordiam a deo salutari suo. Venit enim Christus ut saluaret nos, de inimicis nostris, & de manu omnium qui oderunt nos, ut absq; timore aduersariorum spiritualium potestatum, coram ipso, in sanctitate & iusticia seruiamus. Tam sanctos/tā castos/tam incorruptos decet esse Christianos. Igitur primis temporibus Apostoli & Episcopi/pastores scdm cor dei/magna cura excubias super gregem suū seruabāt, ne sanctus grex impiorū cōtagione deprauaret. Quod Solomon inter Prouerbia mandat. Cognoscens cognoscito uultū peccoris tui, & ad gregem appone cor tuū. Quibus uerbis pastoribus precipit, ut per seipsum gregis curam gerant, habitudinemq; ipsius bene inspicientes (iuxta Prouerbiū, quod oculus dñi equum pascit, & agrum impinguet) & magis solliciti sint de multiplicādo illo quam minuendo. Diuus Chrysostomus Homelia. xvij, in Epistolam ad Hebræos, de his uerbis in hunc modū differt. In illa hora Diaconus sanctos uocans per uocem suam uelut maculas inspicit. Sicut enim in grege ubi multæ quidem saluæ sunt pecudes, multæ autē scabie plenæ sunt, necesse est, ut hæc phibeant a sanis, aliæ aut uiciatæ

SECUNDVM GENVS

per hanc uocem prohibentur ab illis, penetrās ubiq; p uocem illam tremendam. Sacerdos sanctos uocans & atrahens. Quia em̄ impossibile est hominē scire interiora proximi. Quis enim scit hominū que sunt hominis, nisi spiritus hoīs qui in ipso est, hanc emittit uocem, postq; sacrificiū perficit, ut nullus simpliciter & quolibet ad fontē spūalem ueniat. Etem̄ in grege nihil prohibet, eodem iterū exemplo uti, morbidas quidem intro recludim⁹, & in tenebris habemus & altera nutrimenta tribuimus, neq; ex aere mundo, neq; ex pascuis puris, neq; ex fonte qui foris est eas pmittim⁹ sumere, & igit̄ ipsa uox p uinculis quibusdā est. Hec Chrysol. Hunc etiā locum supsticiosuli quidam interpretes ad forum conscientiarū trahunt, quasi huc respexerit Salomon, ut pastori incuinbat, oīm subditorum cogitationes, que conscientiam infestant, cognoscere & diiudicare. At sapiens iubet exteriorem habitudinē spectandā, quomodo se pecus habeat, num aut strigosum sit, aut macilentum, aut impurum, num indies obesus & pinguis. **¶** **¶** dicit nō **¶** **¶** uultū nō uiscera, exteriora, non interiora. Atqui conscientia in penitissimis sita est penetralibus, eiusq; scrutiniū deus sibi reseruauit. Preter exteriore conuersationē in fratre frater iudicare potest nihil, criminatq; quā diu ignota sunt, & in occulto patrātur, condemnare publice nequit. Submouebātur a primis illis pastorib. ab ecclesia n̄ quorū flagitia innotescebant, ut Tessalonicensibus mandat Paulus. Precipimus uobis dicens fratres per nomen domini nostrī

CONFESSIO. 32

Iesu Christi, ut subducatis uos ab omni fratre, qui inordinate se gerit, & non iuxta institutionem quam accepit a nobis. Idem & cum Corinthiis agit. Inquit enim, Expurgate uetus fermentum, ut sitis noua conspersio, sicut estis infermentati. Scripsi uobis per Epistolam. Ne de nouo commisceremini cum scortatoribus mundi huius, aut cum auaris, aut cum rapacibus, aut simulacrorum cultoribus. Item si quis cum frater appellatur, fuerit scortator, aut auarus, aut simulacrorum cultor, aut conuiciator, aut ebriosus, aut rapax, cum eiusmodi, ne cibum quidem capiat. Et iterum ibidem legimus. Sustollite eum, qui malus est ex uobis. Sane scelestus quisque fermentum est, & massam corrumpit. Vult autem nos omnes confundi in unam massam *ἅμων*, ut fiamus delicatus panis Christi adglutinati spiritu eius in fide & charitate, & in unum eius mysticum corpus transeamus, & uere ipsi incorporemur. Qua de causa scilicet Christus semetipsum nobis sub panis & uini specie exhibet, ut eo mysterio sibi conciliati, in ipso maneremus, & ipse in nobis. Neque enim uisibilis panis, qui pascit uentrem, in sacramentum proponitur, sed sub symbolo illius, uiuus iste qui descendit de coelis ipse Christus Iesus dominus noster. Qui amoris nimietate, sponsae suae ecclesiae ita afficit, ut eam in unam carnem sibi associet. Qualem autem? Non rugosam, non maculatam, sed rugae, maculaeque omnis expertem, sanctam & irreprehensibilem. In hunc panem, in hanc carnem in hoc coniugium Christiani transeunt. Corporis huius membra non possunt esse increduli, hoc conubiū

SECUNDVM GENVS

ignorant impuri, panjs ille nō uiuificat infideles. A quorum oīm consuetudine Apostoli, & hodie qui ueri pastores abarcent nos, nō solum in templis, sed in oīni cōuictu, atq; adeo licere nolūt eos salutari, aut cum eis cibum accipi. In templis autem & sacris multo maxime cōuenit, ne communicemus impijs & infidelib. Quid ergo piaculi, si scortatoris manifestarij sacra fugiamus, & de manu Simoniaci pasci horreamus. An quia conuiuent Episcopi superiores, & impune licere turpia sacrificis sinunt, sanctiones Apostolicę curandę non sunt. An contagiosi non sunt, clerici, auari, & impuri. Laici autē abominabiles, si eiuscemodi fuerint. Et fugere oportet quos excōmunicat homo, deus autē fortassis absoluit & commendat, uitare non licet, quos excōmunicat deus, commendat homo. Sed hec alias. Ea tamen hic attigisse non fuit absre. Refert enim haud parum scire, in qua ciuitate, & inter quales uerferis. Minus onerosa sunt, quę cum bonis feruntur. Bene institutę ciuitatis legibus minus obmurmuratur. Atqui maxima sanctissimaq; omnium respublica est ecclesię, cuius ciues, cœlites sunt, licet in terra peregrinantur, angeli sunt, licet carne uestiantur, reges sunt, licet ^{ὡς περὶ φημι} habeant. Non potest autem nō esse sanctissima, cuius leges a sola charitate dictant, in qua nemini quę sua sunt quærere fas est, extra quam nemo non miser, intra quam nemo non beatus. Quid ergo grauabit, quod ista imperat, Aut quid ista imperat, quod non sponte subeundum. nec mirum, nihil enim ea mitius. Atq; adeo

27 CONFESSIONIS. 12

cum feueriffima uidetur, totius equitatis est exemplar.
 Nulla tamē bonis legibus instituta ciuitas est, quæ isti
 comparata, non uincatur benignitate in delinquētes.
 Sane Rhoma quauis bestia efferatior. Athenæ barba-
 rissimæ, Lacedæmon ciuium amatrix, suorum est de-
 uoratrix. aliæq; omnes, ad hanc collatæ sanguinariæ
 sunt. Age. quando iustissime, quare puniunt malefi-
 cos? non tum id agitur, ut emendentur, sed ut pere-
 ant rei, & pereant in æternum, modo salua subsistat
 sua respublica, interim quadam repentina necessitate
 urgentur ad sumenda de facinorosis supplicia, interim
 inanis gloriæ cupiditate extimulant, interim furibūda
 crudelitate humanū sanguinē sitiūt, ferme nunquā nō
 priuato uel odio, uel cōmodo ducunt, & sepe nō tā ob-
 latos noxios plectūt, q̄ puniēdos q̄stionib. ingrūt. Et si
 spectes, qd cōmiserint rei, sepe minus mali sunt, quā a
 quib. iudicant, grauis pēna leuē culpā sequit, & mini-
 mi criminis eternū est suppliciu. Nū aliqs humanitati
 locus int̄ puniendū. Minime terribilia oīa sint oportet
 Ad triste spectaculū, insultabundū uulgus cōfluit, hor-
 rendo apparatu instruunt choragia, spiculatores reorū
 latera cingunt, tormēta añ oculos pferunt, spectatores
 hūano sanguīe imisericordes pascūt oculos. Cōtra, Eccle-
 sia illa Christiana mris q̄ iudicis fungit officio, aberrā-
 tes filios immedicabilib. lacrymis deplorat. Illis timet
 sibi timet nihil, certa a Ch̄o se nunq̄ derelinquendā,
 certa nec inferi portas aduersum se præualituras. Pro-
 inde innoxias manus a fundendo sanguine cōtinet, nō

SECUNDVM GENVS

irreuerſio & reſeruatione
igne extinguit, nō questionib. exanimat, non laqueo lo-
quentis guttur strangulat, non ferro linguā aut caput
preſcindit, ſed gladio uerbi dei inuadit, uinculi ſcriptu-
ræ irretit, igne diuini ſermōis examinat, in extrema au-
ſteritate, conſortio interdicit, matrem ſe fore diſſimu-
lat, cum nihil tam agat ut matrē. Alioquin paratior ce-
di, quam cedere, pro ſalute filiorum etiam ſanguinis ſui
p̄diga, periculis ſe obijcit, ignominiam p̄ gloria, mor-
tem pro lucro ducit. Dolet nō tam damnū ſui, quā ſpō-
ſi offenſam, quam perditorum filiorum pericula. Neq̄
errantib. mortem intentat, ſed prænunciat, nō ut terre-
at, ſed ut reuocet, ut eripiat, ut uiuificet. Redeūtes ingē-
ti gaudio exceptos, charitatis brachijs amplexatur, cō-
donans errata, & curans uulnera, neq̄ id ſemel tm̄ fa-
cit aut iterum, ſed ſepties, & ſeptuagies ſepties. Quid
hac matre indulgentius? Porro clementiā prudētiæ
ſuauiſter attemperat, ipſa em̄ mulier illa ſapiens eſt, de
qua Solomon prædixit. Os ſuum aperuit in ſapientia,
& lex clementię in lingua eius. Nam ſapienter clemēs,
& clemēter eſt ſapiēs, conſideratq̄ ſemitas domus ſue,
ita ut filij eius ſurgant, eamq̄ beatificent. Quod nō fie-
ret, ſi cum aliorum filiorū iniuria, tantū indulgeret filio
perdito, ut ſordētem adhuc ad perturbandum conuiuiū
introducatur. Male. n. olet aliquandiu peccator, tamen ſi in-
tra ſe melius habere incipiat. nec impune eſſe debet. ſan-
ctos dei inhoneſta cōuerſatione offendit. Sed neq̄ in-
rem poenitētis foret, ſtatim ad ſancta ſanctorū admitti,
& ad primos honores p̄uehi. Rarior em̄ eſt inculpata

CONFESSIONIS.

poenitentia, quam seruata innocentia, & uix fieri potest, ut qui semel fuerint illuminati, & participes facti spiritus sancti, gustauerintque bonum uerbi dei ac uirtutes futuri seculi, si plabant, denuo renouentur per poenitentiam, adeo periculosum est quod uulgo aiunt canem intestina gustasse. Proinde ecclesia ueteri more, ubi oues aliquas ex luporum faucibus eripuerit, eas tam diu ab alijs separat, & pro morbi grauitate poenas moderatas iniungit, donec confirmatas intelligat. Sunt quaedam crimina tam immania, ad quae eluenda per oem uitam erat poenitendum, pro alijs statuebatur poena, aut uiginti, aut quindecim, aut decem, aut septem, aut triu annorum, aut unius, aut aliquot mensium. De quibus & concilioꝝ, & sanctorum patrum canones adhuc extant. Qui tamen non Apostolorum temporibus sunt conditi. Nam cum sub persecutionibus cresceret ecclesia, templorum uice priuatae domus erant, nec statim fundatae Basilicae, donec res pacatiores factae. Excludebat itaque tum quisque domo impios, aut cum nunc hoc nunc alio loco ecclesia cogere interdicebat, ne quis ad sacra, criminosos & infideles aggregaret. Pura non nisi puri tractabant. Posteaque aut tranquilliori statu res esse, templaque ceperunt extrui, prope etiam hoc curatum, ut & in templis, quantum homini licet, uideretur, e qua classe quisque censendi forent. Erantque ordines quinque, Qui respicebant peccatores, ante fores ingredientibus, ac egredientibus supplicabant, ut pro se apud ecclesiam patrocinarerentur. Confitebantur autem delictum suum, testabanturque se iuste excludi. Nec insul-

K

SECUNDVM GENVS

tabant, nec improperabat eis a fidelib. sed ad poenitentia arma animabant non sine magna de reditu cōgratulatione. Locus ille uestibularis, *προκατασκή* dicebatur. Cum autem specimen emēdationis uite prese tulissent, intra portam aditus illis patebat in auditoriū, ut cum catechumenis astart, pabuloq; diuini eloqui pasceretur, interesse tamen precibus eis nō licebat. Euehebatur dein processu temporis, & spectata eorū p̄seuerātia ad Hypoptosin, quo loco, licebat eis audire uerbū dei & adesse precibus, post preces tñ cum catechumenis egrediebatur. Quarto merebant cōstanti poenitentia, nullis abarceri sacris: tamen si cōmunionē nondū digni censerentur. Tandem & postremū omnino purificati, & pristinae incolumitati restituti ad sacrosancta illa mysteria admittēbant. Et magna sane felicitas in puro Christi grege, & sancto corpe numerari, Christi carne pasci, Christi sanguine potari, atq; id cottidie, primæui rigoris & austeritatis summa erat, p̄pter crimen submoueri a sanctorū cōsortio. Insignite autē pietatis argumentū, nullū nō poenitentē amplo excipe sinu. Neq; hanc uī aut temere sibi ecclesia usurpauit potestatem discernēdi sanctos ac p̄phanos, Christi nostri donū est, quo insignem remunerauit fidem. Nam quas Petrus accepit clauēs, ecclesiae date sunt. Et Petrus eas nō suo, sed ecclesiae noīe accepit. Nam quod fassus est Christū filiū dei uīui, non p̄ se solo, sed p̄ Apostolis omnib. & tota ecclesia cōfessus est. Ideo petra supra quā fundata ecclesia nō solius petri fides est, sed omniū una fides. Rogabat

CONFESSIO. 13

Christus nō ex solo Petro, quē se diceret, sed ex oībus
 dicens. Vos autē quē me dicitis. Petrus uero ore oīm
 respondit. Itaq; quæ Petro dicta sunt, dicta sunt & om-
 nibus, & quorū una est fides, una est & potestas. Nam
 quod eo loco singulariter Petro dicit. Dabo tibi clauē
 regni cœlorū, & quicquid solueris in terra, solutū erit in
 cœlis, & quicquid alligaueris, erit alligatū & in cœlis.
 Idipm nō multo post clare plurib. dicit in hūc modū.
 Quęcūq; alligaueritis sup terrā, erūt ligata in cœlo, &
 quęcūq; solueritis sup terrā, erūt soluta & in cœlo. Et in
 eandē sententiā Cyrillo teste dictū apud Ioannē. Quo-
 rumcūq; remiseritis peccata, remittunt, & quoruncūq;
 retinueritis, retēta sunt eis. Vbi tā ea q̄ pcedunt, q̄ quæ
 sequunt indicāt ecclesiæ a Christo illasce clauē datas.
 De retinendis peccatis præmittit. Si te nō audieris, dic
 ecclesie, Quod si ecclesiam nō audierit, sit tibi tanquam
 Ethnicus & publicanus. De dimittendis autē subditur,
 nō modo septies, sed & septuagies septies fratri in nos
 peccati ignoscendū. Hæc licet magis sint dicta ad una-
 nimitatē inter nos cōciliandam, probant tñ, qd̄ ea q̄ in
 mediū eorū interserunt, nō ad unū & alterū, sed ad uni-
 uersitatē chrīanorū spectare. Et p̄clara sane sunt quę his
 uerbis ecclesie sunt cōcessa, ut q̄scūq; ī catalogo suo cō-
 scribit, uel expūgit. cōscribant, uel eradant e libro cœle-
 sti. Nec dicit Chrs. Quē annūciaueritis ligatū, sed quē
 alligaueritis, is erit alligatus & in cœlis, & non quem
 dicitis solutū, sed quem solueritis, is erit solutus in cœ-
 lis. Nō propterea quis ligat, si p̄nunciatur ligatus esse,

K ij

SECUNDVM GENVS

sed qui ligatur, ligatus est. At quomō potest homo sol
uere, uel ligare, dimittere uel retinere pctā, cū hoc soli
us dei sit. Non posset homo, sed acceptis clauib. ipsarū
ministerio potest. O admirabiles clauē, per quas cœ
los aperimus, penetramus infēna securi. Et quānam
illā? Fides sunt Petri. Fides em̄ illa aperit conscientias
excludit peccata, compeditos peccatis soluit, tenebras
diaboli discutit, ut lux Christi adueniat, & fulgeant opa
iusticiā. Fides etiam ligatum in cœlis facit, & clausum
p̄petuo relinquit, si quis illius fulgore non illustretur,
& peccatorū nodis innexus relinquaē. Et hęc quidem
fides agit. Quod si quis hac alicui reseruauerit uel oc
cluserit, cœlum huic uel apertū uel clausum erit. Quin
& si quis Petrus fuerit, & apud deum, licet nō apud ho
mines habeatur Episcopus, nempe qui sine crimine/so
brius/iustus/pius/temperans/tenax eius/qui scđm do
ctrinam est fidelis sermonis, ut potens sit etiam exhor
tari, per doctrinam sanam, & cōtradicentes uincere, &
ceteris episcopalib. uirtutib. quas Apostolus cōmemo
rat est insignitus, diuino tñ fungi officio, & quem di
cit ligatum, ligatus erit, & solutum si quem dixerit, solu
tus erit. Neq; em̄ folium aut uerbū de ore arboris uiri
iuxta aquam gratiarū plantatē peribit. Nec fieri potest,
ut declaret solutū, quem relinquit ferreis peccatorū cō
pedibus intra greas infidelitatis portas obligatum, uel
p̄nunciet uinctum, quem ut ceruum saltare, sicut Isaias
dicit, & uiam mandatorum, p̄obtinendo brauiō libere
& *auerasē m̄* currere uidet. Hinc illā censurę quibus

87 CONFSSIONIS.

recipiuntur alij, alij autem eijciunt. Quam potestatem ab ecclesia accipiunt sacerdotes & Apostolici uiri, & quib. illi suo ecclesiæ nomine demandant. Hi dum puinciam suam strennue & diligēter administrant, & uinctos aliquos uel liberos pmulgant, ipsos uinculis adamantinis expeditos uel impeditos etiam deus approbabit. Sin ppria sectati commoda, indignos tanto loco se prestiterint, utpote ociosi/speculatores cœci/cænes muti, quicquid statuunt, nō erunt ideo impuri pueri, neq; puri impuri. Neq; sentētia ipsorū falsa a deo confirmabitur, tantū/opinionē quandā infirmo uulgo ingenerabunt, & tyrannide potius quā pietate radices in altum agent. An forte operatione & efficacia characteris, quem uafre simul ac incite cōmenti sunt, ligati ipi, ut alijs, & ita & clauib. utentur? At nihil nobis cū hisce gerris, ut docte Origenes ait. Ridiculum est, si dicam⁹ eum qui uinculis peccatorū suorū ligatus est, & trahet peccata sua sicut funem longū, & tanquā iuge lorū uitali iniquitates suas, ppter hoc solum, quia episcopus dicitur, habere huiuscemodi potestatem, ut soluti ab eo, soluti sint in cœlis, ligatiue in terra, ligati sint in cœlis. Sit ergo Episcopus irrephensibilis, qui alterū ligat, aut soluit dignus ligare uel soluere in cœlo, sit sobrius, castus, ornatus, alijsq; pontificijs meritis clarus, nō iniuste ligabit uel soluet. At si quis fuerit, ut ita dicam, Petrus, & nō habuerit uirtutes a Paulo recensitas, ipse se fallit non intelligens scripturas, & inflatus incidit in iudicium diaboli. Et ita quantū ad culpā peccati attinet,

K iij

SECUNDVM GENVS

Vides quid possit homo: nisi quem doctrina aut uitæ exemplo soluerit uel ligauerit, nihil aliud agit, q̄; ut solutum, uel ligatū apud deū monstret. Quib. diuus Hieronymus his uerbis astipulat. Istum locū (de clauib⁹) Episcopi & Presbyteri nō intelligentes, aliquid sibi de Phariseorū supercilio assumunt, ut uel damnent innocētes, uel noxios se soluere arbitrantur, cū apud deū non sententia sacerdotū, sed reorū uita quærat. Legimus in Leuitico de leprosis, ubi iubetur, ut ostendant se sacerdotibus, & si leprā habuerint, tunc a sacerdote immūdi fiant, non quo sacerdotes leprosos faciant & immūdos, sed quo habeant noticiam leprosi & nō leprosi, & possint discernere, qui mundus, quiue immundus sit. Quomodo ergo ibi leprosus sacerdos mundum uel immūdū facit, sic & hic alligat uel soluit, Episcopus & presbyter, non eos qui insontes sunt uel noxij, sed p̄ officio, cū peccatorū audit uarietates, scit qui ligandus, qui soluendus. Et uerba Hieronymi hæc esse nemo inficiabitur, tamesi arrogantes quidā uellicare ausi sunt, docentes quod p̄bare nullatenus possunt. Vnus oīm cōsensus in hoc cōcordat. Pctm̄ a deo remitti, a sacerdote dimissum indicari. Sed præter mentē scripturæ, de suo dicunt Theologastri, sacerdotū arbitrio partem pœnarū a deo decretarū, & summi pontificis autoritate, oīm pœnā, q̄ alioquin uel hic, uel in purgatorio esset ferenda uel relaxari, uel oīmno aboleri posse. Vide quid nō sibi p̄mittat temeraria in sacris literis impitua. Nō ueret diuinū iudicium inuadere. Pollicetur se pœ

25 CONFESSIO. 33

nas a deo constitutas auersurā, promouet pomeriū iurisdictionis ecclesiasticę, usq; ad purgatoriū. Hinc excommunicationū fulmina nec innocētibus parcentia. Hinc illę indulgentiar; nundinę & imposturę. Fatemur & nos pœnas a sacerdotib; condonari, sed quę ab homine iniunctę sunt, illę scilicet, quę p crimibus iuxta canones sanctorū patrū & conciliorum ferendę essent, sed cum hodie illę arbitrarię sint, si nō iniunguntur, quid indulgentijs, quid septenis, quid quadragenis opus? An deliberauit deus cū homine, quot horarū uel annorum suppliciū alibi p peccato exacturus sit. Si te ecclesia nō alligat, nō absoluit. Pœnas ex te nō petit, & tibi opus credis indulgentijs? Sed huic errori Lutherus noster fideliter occurrit. Nos hic admonemys nihil iuris esse cuiquam, uel Episcopo uel sacerdoti in pœnis a deo statutis, & maxime post hanc uitam. Quem Paulus sathanę tradidit in carnis interitum, ita tradidit, ut spiritus saluus fieret in die iudicij. Neq; hoc uola fert charitas, ut homo hominem in infernū deuoueret, etiam si maxime possit, hic ligat homo hominem, hic & absoluit. Et quis nō uidet indignū iudiciū, si qs deplorasset pctā cottidianis lacrymis, corpus castigatū in seruitutē subegisset, crebrius dispartitus esset eleemosynas & mori nondum placata sacerdotū indignatione, illi omnē alibi etiam spem adimi. Et alius male sibi conscius, & cottidie sacrificans melius illo habeat. Lazarum Christus e morte ad uitā sua uoce reuocauit, quę nō potuissent omnes Apostolia minimo cruciatu in-

SECUNDVM GENVS

*Incipit epistola ad Romanos
que solent in manu patris scribi*

ferri liberasse. Alioquin multū laudis tam p̄claro mi-
 raculo decrederet. Iussit ergo Christus, ut homines de-
 uoluerent saxum, & Apostoli institam & sudariū pro-
 deuntis & impediti adhuc mortui dissuerent. Eodē uer-
 bo Christo si collibuisse, quo uiuificatus est mortuus,
 eodem dissiluisse & saxum, dirupti essent & funiculi
 quib. ligabat. Verum quia homines saxum abuoluerāt,
 & institis mortuū insuerant. Mors autē diuine iusticie
 poena erat, ideo Christus, quę dei erant, solus uerbo-
 ficiebat, quę hominū, hoībus reliquebat. Idem & in ex-
 citandis spiritualiter mortuis facit, p̄ccenas a deo iniun-
 ctas, ut remittat, nullum adsumit adiutorem, humanas
 autem p̄ccenas hominib. reliquit relaxandas. Quas ne-
 quāq̄ dimouere oportet, donec uideamus p̄babilibus
 argumētis, mortuum ad uitam rediisse. Alij de his sinu-
 ola uolumina scribunt, ut pusillanimes territent. Nobis
 tantillum cōmonuisse sat uideēt, ne hinc, quod multis
 contingit, onerosa uideatur confessio, quib. plus æquo
 ecclesiastica potestas formidabilis est. Ecclesia, ut dixi,
 mater est blanda, & sponsi, in cuius odore adulescētū-
 lę currunt, mansuetudinē olet. Ecclesię autē Præsides
 in ædificationē, nō in destructionem dati sunt, & est
 aliquotta pars bonę agricolatiōis, facinorosorū extirpa-
 tio, non ut in uniuersum pereant, sed fructum faciant.
 Soluent te, si eos audieris, ligabunt si contēpseris. Ape-
 rient coelos, tu modo sequere. Claudent, si tibi tam dul-
 ces tuę tenebrę. In summa, illi non tam potestatem q̄
 curam nostri habere debent, tametsi aliquorū tyrānorū

CONFESSIO. 118

insolentiæ cum cæteris huius seculi necessitatibus facilius toleratur, quæ emendantur. Magna tamē spe sumus, si nobiscum tyranni ecclesiæ durius agant, si sacerdotum denegetur copia, Qui uitam reddidit mortuo, is faciet ut ligati etiā in institis progrediamur, & tantas uires supeditabit, ut illorum uinacula, aut nostro impetu dirumpamus, sicut demoniacus ille sepulcrorum inquilinus, aut si res postulat, patiēter feramus. Ex dictis clarū est, quod de animaduersionibus, quibus ecclesiā puritatē suā seruare nititur incoinquinatā, nihil conqueri licet. Facilius enim feruntur, quæ cum sanctis, & quæ iuste, & quæ ad nostrā emendationē, & quæ ab his quibus est ius in nos animaduertendi. Quāto ergo minus molesta est confessio, quæ animaduersiones illas facit tolerabiliores, quæ ad promerendā ueniā, fores patefecit, quæ non uerberibus, sed uerbis constat. Apparebit autē ex his, quæ subsequuntur, nec aliam aliquā esse rationem, ob quā horrenda sit confessio, maxime quantū exigit ab ecclesiā. Quam nequaquæ efflagitaret, si citra eam, uera constaret poenitentia. Non enim curiosula est, neque oblectatur in pnoscentis aliorū erratis, sed omitti non debet, absque quā nulla speratur uite emendatio. Qui tam præfractæ mentis est, ut obiectum crimen quod nequit excusare, non agnoscit, nec humilius ignosci petit, quomodo inter pios, quomodo inter poenitentes numerari potest. Ceterum si nostrum seculū ad prisca conseras offendes catholicam ecclesiam, hodie nihil onerosius iniungere, sed aliquāto indulgentiorē uideri, non enim ausim dicere,

L

SECUNDVM GENVS

esse, qñquidē sui semp similis est. Loquor autē de sc̄tā illa, nā q̄ extra illā aguntur, talia sunt plerūq̄, ne ullis colorib⁹ possint honestari. Vide, oro, quā parū sit, qđ ecclēsia catholica de cōfessiōe statuat. De absconditis em̄ nō est sollicita. Et est apud aliquos scholasticos doctores. Ecclesiā nō posse prācipere nisi actū exteriorē, nec posse prācipere aliquā satisfactionē, nec poenā imponere p̄ actu interiori. Vnde qñ dicit, qđ pctā sua oīa cōfiteatur, qđ ad pctā cordis esse cōsiliū, qđ ad exteriora esse p̄ceptū. In quā sn̄iam conueniūt plerūq̄. Verē fidēter & hoc dixerim nō esse ecclēsię, ut p̄cipiat homini, qđ cōfiteatur, peccatū etiam grande quod nō sit cuiq̄ alteri cōgnitū. Quęsi mea sentētia alicui displicet, displiceat & quod Chrysostrōmus ardētissimus poenitētię preco dicit in Epistola ad Hebræos. Persuadeamus nobis peccasse nos, nec hoc sola lingua p̄nunciet, sed etiā intima cōscientia, nec tm̄ nos esse peccatores dicamus, sed etiā peccata specialiter cōputemus. Nō tibi dico, ut te prodas in publicum, neq̄ te, ut apud alios accuses, sed obedi te uolo prophetę. Reuela dño uiam tuā. Ante deū pctā tua cōfiteri, apđ uerū iudicē cū orōne delicta tua p̄nuncia, nō lingua, sed cōscientię tuę memoria, & tūc demū spera te misericordiā posse cōsequi. Et in alio loco, Peccata tua dicito, ut deleas. Illa si cōfunderis dicere, quia peccasti, dicito illa cottidie in aīa tua. Nō dico, ut cōfitearis ea seruo, ut exprobret. Dic deo, qđ curet ea. Nā licet nō dixeris, nō ignorat ea deus. Dicito ea in hac uita, ut habeas requiē in alia. Quęso, quid illud qđ si

277 CONFSSIONIS.

gnāter ait, non lingua, nō seruo, nō apud alios accusēs.
 Quāsi authoritas eius nō satisfact, Pergamus ad sacras
 literas, & nō inueniemus aliquē, qui suū flagitiū publi-
 caris, aut alteri pdiderit, quod nō iā antea innotuerat.
 Obijcies fortassis Achan, qui spreto mādato dñi, e spo-
 lijs abstulit, palliū Babyonicū, ducētos siclos argenti,
 & regulam aureā quinquaginta siclorū, ad pditionem
 sceleris sui a duce Iosue adactū. Verū Achan iā sorte in-
 famatus erat, atq; adeo, ut nemo tum fuerit, qui nō sce-
 lestius & grādius aliqd suspicari potuisset, qñquidem
 ppter eum triginta sex Israelitæ in bello perierūt ma-
 gna ouatiōe hostiū. Sane fors qua pditus est, ea tempe-
 state septem uirorum testimonio euidentior erat, neq;
 tergiuersatiōis locus ullus uidebatur. Insuper quod ple-
 ricq; Hebræorū uolunt, non erat clam filijs & filiabus
 suis, qui alioquin ab incendio liberari poterant. Præte-
 rea ubi legitur. Sic & sic feci. Narrant, quod aliqua an-
 tea e predis sub Mose surripuerit, & nup aliqua sub Iosue,
 aliqua in profectioe, aliqua iam transito Iordane.
 Quæ si tam ex sacris haberemus literis, quam tra-
 ditionib. Iudæorum, non infelices allegoriæ paterēt,
 a quibus in re seria lubens abstineo. Sed Dauidis quo-
 q; iniquitas non omnino latebat. Conscia erat Bathsa-
 ba, conscij erant qui concepisse Bathsaba nunciabant,
 Suspiciabantur nunciij, qui eam regi sistebāt, Suspicia-
 bantur familiares, ut male in principū aulis tegunt sce-
 lera, tamen ipsa tanq; a mēstruo se sanctificās pollutā
 dissimulabat. Mortuus erat in bello Urias, Accusabat

SECUNDVM GENVS

turgens pregnantis uterus, acculabat infantulus nondū editus. Tandem confessionē extorquebat Nathan propheta. Manassis autem facinora quis occulta dicet, qui uix post occisos Prophetas, uix post multa flagella irē diuinæ, uix in captiuitate resipuit. Vnde ex his nō probabit aliquis detegenda occulta. Quin hoc magis est, aperta nō tegere, & reprehendēti deo nō contradicere. Nihil etiā arguit id quod in Leuitico legit. Si peccauerit unum aliquid de istis, confiteat peccatū quod peccauit. Sic Hebraica & Græca habent exemplaria, nostri autē codices longe secus. Nam omissis nonnullis uerbis, t̄m dicunt, poenitētiā agant p̄ p̄ctō. Mirū quod libri nostri confessionis ne memoriā quidem faciunt, si itā tum hoc loco reconditū est mysteriū, quod neglectū est à nostris interpretib. Verū eo loco de trib. peccatis loquit lex. Nempe si quis falso iurantē nō arguit, si oblitus morticini, uel cuiusuis immundicię cōtactu se pollutum, atrium tabernaculi ingredit, si quod incautus labi ten^o uouit, corde nō dū firmatū nō adimplet. In his p̄ponitur confessio, sed nō in grauioribus quæ latent. Sed ista eiusmodi sunt, quę nō ualde famam denigrāt, etiam pronunciata, imō excusabilia sunt p̄pter humanam obliuionem & imbecillitatē. Expresse em̄ de his, quæ per negligentiam contigerunt, & oblitis loquitur. Quod in eandem ferme sententiā, etiā in Numeris habetur. Aut satisfacimus nos legi: si id Christo spiritualiter offeramus, & confiteamur, quod hi qui sub lege cōparandi suis sacerdotib. Christi typum gereūt. Cum

CONFESSIO. 88

ergo de occultis nihil precipitur, etiam hinc non est quod
conqueraris. At si sunt Episcopi, qui hoc extorquent,
ut sunt qui facinora quaedam in inferioribus sacerdotibus
in aurem secretius reuelata ad se referri uolunt, certus
esto, eos non esse fideles dispensatores, & ministros eccle-
siae, quouis id praetextu exigunt, nam id nec inferiori-
bus sacerdotibus, nec illis qui confitentur iure possunt man-
dare. Quare pone metum, nihil illis debes. Nolumus tamen
propterea te excusatum putes, ut si posterior dies quae multa
detegit, aliquod scelus tuum facinorosius in lucem profer-
rat, de eodem ecclesiae etiam coram superiori sacerdote non fa-
cias satis, praesertim denunciatus. Eadem de causa
nihil formidandum tibi, si quid occultorum, silentio uel erube-
scentia, uel obliuione praeterieris, non enim propterea ab in-
tegro repetendam confessionem praecipit ecclesia, quae unum
crimen etiam manifestarium non solet iterum atque iterum punire.
Equidem maior ipsi cura est, de abolendis quam reuelan-
dis criminibus, malletque pro moderato zelo suo, ea soli
deo, & non sibi reuelari, si aequae expiarentur. Porro quod
dixi eam hodie aliquanto indulgentiorem suis, quam olim, huc
tendit, quia minus seuerè animaduertit. Ut alia missa
faciamus, Certum, non fuisse Priscis in usu, auricularem
illam confessionem, cui nunc tantum tribuunt, sed pande-
bant crimina, uel Episcopo uel sacerdoti. Quid inquam
nullum tum erat inter sacerdotem & Episcopum discrimen,
diuque quantum ad iniungendas poenas neutri maius ius
fuit. Fiebat autem confessio denunciantibus, alijs iuxta do-
minicam & euangelicam constitutionem, Qui uero seipso

L iij

SECUNDVM GENVS

accusabant, mitius tractabatur, eo quod amplio-
rem resipiscentiae indolem praese ferebant, quam qui testium
numero & euidentia conuincebantur. Praeter hanc con-
fessionem haud norunt aliam praecipit. Quod licet
constanter negent Theologistorum scholastici, & eorundem
erroribus imbuti Canonistae, Quorum alij confessionem
illam nostrorum temporum a Christo, alij ab Apostolis in-
stitutam tradunt, sed inter se digladiantur, & minus idoneis
uili testimonijs, nihil probant, & quam hoc libro asserimus con-
fessionem Christiano non esse onerosam ipsi ex confesso te-
stantur esse multo grauissimam mole. Et profecto ita esset,
si eorum praescriptis per omnia foret parendum. Hinc illa uulgi
murmura, de ferreo seculo, de grauiori iugo filiorum te-
nerorum, quam adultorum uirorum, de scorpionis Roboam.
At non sunt boni illi patres memores nihil tam Apo-
stolis curae fuisse, quam ne quid oneris a pseudapostolis
credentibus innecteret. Id quod prope semper agit Pau-
lus. Simili de causa restitit Petro. Eam ob rem primum con-
cilium coactum est Hierosolymis, in quo Apostoli, & uer-
bis & literis testati sunt, quam nolint uel minimo onus-
culo premi, credentes in Christum, Visum est inquit spi-
ritui sancto ac nobis, ne quid amplius imponeremus uobis
oneris quam haec necessaria, uidelicet, ut abstineatis ab his
quae sunt immolata simulacris, & sanguine, & suffocato, &
scortatione. Ex quibus luce clarius hoc Apostolis non impu-
tandum. Insuper nec ex ullo Christi uerbo, quibus se torque-
ant declarabunt. Nam quae Paulus ait. Quaecumque alligaueritis in ter-
ra, erunt ligata in caelo, &c. Et quaecumque remiseritis peccata,

CONFSSIONIS.

remissa erūt & c. quā nō faciāt ad hui⁹ confessiōis insti-
tutionē, supra ex ueterū sentētia satis demonstratū. Si-
militer / q^d dñs leprosis p̄cepit, sacerdotib. sese ostende-
re, & q^d discipulos iubet suscitati Lazari uincula rescin-
dere longe alia indicant, q̄ ut priuatim, & in angulo cō-
fitearis, nō tam manifestans te sacerdoti, quā ab eo abs-
condens. Rectius ad publicam p̄nitentiam spectāt.
Quomodo interpretantur & ueteres, quib. de hac no-
stra cōsuetudine cōstabat nihil. Afferāt hi magistri uel
unā literā ex sacra scriptura, aut aliq̄ cōsuetudine prime
ætatis edoceant, ut sententiā suā pbent. Verum hūc nō
fuisse morē ueterū, uel ex paucitate sacerdotū colligūt.
Atq^{ue} adeo, quō fieri potuit, ut cū cottidie in sacrosanctis
& tremēdis mysterijs fideles cōicarēt, essentq^{ue} i popu-
losis ciuitatib. p̄pauci sacerdotes ōcupati magis in an-
nunciādo uerbo dei, & exponēdis scripturis, q̄ ut oīa
oīm errata audirēt. Sacerdotū aut nō tantā fuisse nume-
rositatē, q̄ta nūc est, nō dico, q̄lis, certū est. Nā & plebi
aliquātē sufficiebat sacerdos cū Diacono. Cautū itē in
Neocēsariēsi cōcilio, ne uel i amplissima ciuitate plures
essent, diaconis septē. Et q^s nō dicet, etiā tū m̄kos, imo
oēs mortalib. fuisse p̄ctis irretitos. De q^{bus} tū nō publi-
ce reddebant rationem ecclesiæ, sed confitentes deo, &
p̄nitentes intra se ipsos, ueniam participatu eucharis-
tiæ consequēbātur. Iam quomodo ecclesiæ p̄cepto
nō paruerūt sanctissimi heremitæ oīm mortaliū fugiē-
tes cōmercia, & tū inter feras ducētes cōsuetudinē. In-
sup hāc auriculariā cōfessionē nō esse a Ch̄o institutā

SECUNDVM GENVS

hinc colligi potest, nam multæ nationes alioquin non minus q̄ nos euāgelicis uiuentes constitutionibus, hāc traditionē nō curarunt. Neq̄ ea toti orbi quæ urbi p̄ sua sunt, neq̄ ^{et ab alijs} est consuetudo, quæ Romana, Vniuersi orbis, & oīm a Christo seculorum cōsensus uerissime nobis Christum, & Christiana dogmata demonstrat, quoties inter nos scripturis rixamur. Ecce hic est Christus, ecce illic, ecce in deserto, ecce in penetrabilibus, nolite exire, nolite credere ait Christus. Sicut fulgur exit ab oriente, & apparet usq̄ in occidentē, ita aduentus filij hoīs, ita & ueritas choruscat. Quid igit obstreput hic aliqui, onerari se, quia nesciūt quos sequēdo tuti sint, cū orthodoxis & scoliodoxis cōmuniter peculiare sit, utrinq̄ sacræ literarum testimonijs tueri. Ita sane est, hæretici & nostri sacras literas testes suorum dogmatū uocant, sunt equidem fidelissimæ, soliq̄ ueritati testimoniū ferunt. Glorificato Christo Moyse & Helias astāt. An tu magis idoneos testes cupis? An nō aliquid iudicij tibi uis relinqui. Faue & tu cui sacræ literæ fauent. Fauent autē ijs a quib. sanctius & sincerius tractantur. Confutant eos, a quib. extra natiuū sensum torquētur, ludibrioq̄ exponunt, eos qui ipsis ludere nō uerētur. Id quod nōnullis familiare est, cum alias, tum in hac præsentī causa potissimū. Matæologi em̄ testimonia omnia sub unam Myconum, auriculariam illā suam confessionem contrudunt, facientes eam nō solum ecclesiastici præcepti, sed modis omnibus necessariam, nec uerentur asserere ueteris testamenti figuris

CONFESSIONIS.

esse præceptã, sed prætermittamus, illos fingere, & somniari, nos autẽ figmẽtis & somnijs ne habeamus fidem. Sane quæ nobis euangelia tradunt, cõmuni oĩm calculo approbãtur, qualia sunt, apud Mattheũ & Marcum quod Hierosolyma & tota Iudæa, totaq; regio vndiq; finitima Iordani, baptizabant a Ioanne in Iordane confitentes peccata sua. Et quod docet dñs. Vbi fratres in nos peccantes uult corripi, & culpã agnoscere, aut ecclesiæ dici, & non audientes ecclesiã inter ethnicos haberi. Et in actis apostolorũ. Prædicante Paulo Ephesũ multi credentiũ ueniebant confitentes, & annunciantes peccata sua. Quæ certe de manifesta peccatorũ pronuntiatione dicta sunt, nec ex eis habemus illã secretorum priuatã confessionẽ, uel a Christo, uel apostolis traditam, priscisq; temporibus obseruatã, non tamen propterea hodie uel negligendã, uel cõtemnendã dixerim.

Nam posteaquam, sacerdotũ nescio an dormitantia an populi peruatia, canonicæ pœnitentiãrũ leges paulatim mandrabulæ more in deterius uergere ceperunt uix seruatis aliquibus ueteris pœnitentiæ uestigijs, inualuit mos, ut sacerdoti cui plebs cõmendata, seorsim peccatorũ fieret enumeratio, isq; iudicio suo, uel arceret, uel admitteret ad sacrorũ participationẽ, & recte, ne margarita porcis, filiorũ ue panis obijceretur canib; De ea tamen re nihil constitutũ est, donec in Lateranensi concilio Innocentius sanxit canonẽ, qui incipit. Omnis utriusq; sexus, qui nec ipse ab oĩbus receptus est ecclesijs, nec mirũ, nam si quis eum ad uiuũ refecet,

M

SECUNDVM GENVS

desiderabit in eo nō parū ecclesiasticæ puritatis. Quis em̄ asseuerabit se oīa peccata confiteri posse? An forte mortalia? Et ea oīa q̄s enumerabit? imo quis cognoscet, An non uacabat notariq̄ lucidius narrare, qui tanta statim uerborum supfluitate, canonem auspica tur? dicens. Omnis utriusq̄ sexus fidelis postquam ad annos discretionis peruenerit. Quid ea uerba sapiant expendat alius. Dein auscultate altero quo piam irritum erit mandatum? An non uerius cōfitebitur, qui audientibus multis? Et quæ illa indulgētia, ut semel saluim annuatim communicet Christianus. Num pudor est? sed me contineo. Si quis seuerus interpretes nobis hanc legem declarabit, qui non audebit transuersum digitum recedere, difficilem nobis salutis uiam faciet, quam facillimam esse oportebat. At cordatus nihil grauabitur, nam constitutioni nō refragatur, quatenus ea que germanis ecclesiæ præceptionibus tradit, quod faciet, dū stato tempore crimina que hominibus innotescere potuerunt sacerdoti suo enarrat. Quod si nullorum sibi conscius est, satis fuerit, si apud illum, innocentiam suam a criminibus, que a cōmunionem prohibent testetur. In qua sententia propemodum est & Scotus, tamen ipse de mortalibus suo more, & nō solis criminibus loquitur. Itaque ne hic quidem tantillum superest iustarum querimoniarū. Multū em̄ commodi ex hac blandiori ecclesiæ conuientia, oneratis conceditur. Olim publice fatendum erat crimen, nunc priuatim, & pene in tenebris res agitur. Olim sacerdoti & ecclesiæ, nunc soli

CONFESSIO

sacerdoti. Olim soli tuæ ecclesiæ rectori, nunc accepta uenia, uel etiam neq̄ impetrata, neq̄ petita, potes monacho alicui, aut fratri, qui te ignorat ater sis an albus crimina tua detegere. Olim poena mox probabare, antequam absoluereris, hodie in arbitrio tuo est poenã suscipias uel detrectes, modo scholasticos hic audiamus quibus neq̄ ego hoc loco obnitor. Olim si scelus tuum reuelasset sacerdos, habita fuisset ei fides, hodie si pdit, indignus fide et calūniator habet. Nam cui parū uidet̄ confessiōis fidē effringere, is nō uerebit̄ etiã innoxio falsum crimen impingere, atq̄ adeo nō minus tutū te esse uult ecclesia, quã si loquaris tibi soli. Si uitæ indignitas, si austeritas, si futilitas te offendit, liberū est ad alios diuertere, quibus eadem concessa est potestas, & a quibus tibi nihil timendum. Dabo incidas in aliquem his notis respersum. Non te pusillanimē reddat, inhonestior sacerdotis uita, sed cohortet̄, quid em̄ peccator corā peccatore tantum erubescit? Nec te pturbet austeritas, uerbis non uerberibus illi impetere te licet, sed neq̄ uerbis ualde austeris. Demum nec infida loquacitas te absterreat. Nam si præcepto ecclesiæ solo uoles satisfacere dices ea, quæ aliquomodo iam fama diuulgat. Satius tamen a tam periculosis declinare. In his autem quæ episcopi sibi ipsis suo iudicio, publicæ correptione punienda reseruant, tam non est quod queraris, q̄ si te secularis iudex puniat. Adulterã lex lapidasset. Sacrilegã, igne cōbussisset. Hac aut̄ poenitētia breui, & p̄sentis & futuri seculi uitã redimis, honorem

M ij

SECUNDVM GENVS

item reparas, quē apud alium iudicē amisisses. Verum
 mira hominū stulticia. Scortum quod in omnibus the-
 atris & conuētibus populorū depudescbat. Carnifex
 cuius oculi nullo humani sanguinis pfluuio demitte-
 bantur, & qui de impietate sua in medio populo glori-
 abatur. Et infames qui pudorē nunq̄ sciuerūt, ab hone-
 sto poenitētiæ facinore inhonesto pudore retrahūtur.
 Fronſ hic aliquantulū p̄fricanda est. Impudētię finem
 faciat hęc impudētia. Impudentia pristina bonis oībus
 te inuisum reddebat, hęc uero bonos oēs tibi concilia-
 bit. Impudētia pristina oīm oculis abominabilē te red-
 debat, hęc te miserabilem & gratū faciet. Impudentia
 prior anathema maranatha te cōstituebat, hęc preces
 & uorū piorum tibi impetrabit. Quorū oculis inuisus
 eras, ut araneus, iisdem iucundus eris ut uiridās floscu-
 lus. Quorū pedib. eras offendiculum, iij te sibi nūc iti-
 neris affument sociū. Non tam honestabant te coronę
 in cōuiujs, ut cineres in tēplis, nec ita fulgebas hyacin-
 tho & purpura, ut decorus es cilicio & sacco, nec ita fa-
 cies tua, rosacea lauabatur aqua, ut nunc lacrymis red-
 ditur luculenta. Quid ergo pusillanimiter formidas &
 erubescis, cum alia meritis sis. Pusillanimitas hic locū
 non habet. Neq̄ imperitiam confitendi prætexas, p̄in-
 de nescias, quæ fateri debeas. Quis te bonū ciuem exi-
 stimabit, si ciuitatis leges cognitās oībus, ignorare te di-
 cas. Quomodo ignorare potes, p̄pter quod ab alijs ar-
 gueris? Et uident aliij flagitia tua, tu nō uides? & tu alio-
 rum uides festucas, tignos tuos nō uides. Nō ita se ha-

signa, etc. i. h. 15

CONFESSIONIS.

bet internus oculus ut exterior, omnia præter se ipsum uident, Peccatum committebas non in scius, & redarguebat te mens tua, cum patratum est, nescis: & inter peccata non numeras: non sunt tam minuta crimina, quæ te omnino latere possint. Interroga conscientiam tuam. Sit ipsa pædagogus, statim docebit te, quid fateri debeas. Quod si in tantam uitorum profunditatem submersus es, si ita obtenebratum est cor tuum, si ita totus in carnem uersus, ut æqui & iniqui discrimen non habeas, (si modo ita profusus lapidescere potest homo,) Age uel has tenebras & obduratam hanc mentem, fateri, sacerdotis consilio, quantum a ueritatis tramite absis, discas. Si memoria non subministrat omnia, dic quantum conscientia dicat. Sed & memoriam iuuare potes, si repetas tecum, quibus cum consuetudinem habueris, ubi locorum egeris, quid negotij sub uarijs anni temporibus tractaris. Aut propone ante oculos tuos aliquam bonæ existimationis uirum, & prope quantum tui ab illius moribus dissideant. Mediocris diligentia breui tibi errores tuos monstrabit. Insuper quotannis præleguntur crimina, ob quæ quis a comunione repellitur. E quibus tantum in speculo, & quantum ecclesia præcipit uitæ tue rationem & discere & reddere potes. Quod si nullorum talium tibi conscius es, & per omnia inculpatus, satisfacies ecclesie, si sacerdoti te ostenderis, indicans innocentiam, ne illum uidearis contemnere. Quamuis nolim te tanto periculo committas, ut tantum mundes exteriora, contemptis interioribus, sed hæc eatenus dixerim, ne ecclesiam in similes quasi ipsa in tolerando te premat ones.

M iij

SECUNDVM GENVS

re. Vt autē cognoscas, quā moderata sit ea in ferendis
præsertim aduersus laicos sententijs, libuit hic insere-
re criminum ecclesiasticis canonibus taxatorum me-
thodum, ex epistola diui Gregorij Nysseni ad sanctū
Letoium Meletē Episcopum excerptam.

ANimi nostri tres partes sunt, in quib. uel uirtu-
tes bonorum, uel lapsus uitiosorum attendere
licet, nempe Rationalis / desideratiua / & irascibi-
lis, Rationalis animæ portio bene se habet, quādo reli-
giose ac pie de diuinis sentit, prudenter inter bonum
& malum discernit, de natura & ijs quę obueniunt, qđ
ex eis sit eligendum, quidue sit reijciendū, claro ac im-
perturbato dignoscit iudicio. Istius partis morbi sunt,
impij de deo errores, absurda de natura & eo qđ bonū
uel malum iudicia, alij nãq; opiniões, atq; adeo ut po-
nam⁹ lucē tenebras, & tenebras lucē. Qui sane morbi
a patrib. nocētiore sunt habiti. Laborāt ijs qđ fidē Chri-
sti abnegarunt, uel qđ in Iudaismū, uel in idololatriā, uel
in Manichæorū, uel eiusmodi errorum impietatē siue
suapte sponte, siue tormētis adacti, lapsi sunt. Quib.
& adnumerantur uenefici & magi, & ij qui uel contē-
ptu fidei, uel ob iacturam aliquā, siue paruam, siue ma-
gnam, cōsulunt incantatores, diuinos & alios, ope dæ-
monū, remedia & adiumenta pollicentes. Concupisci-
bilis autem partis honestas dignoscitur, si desiderium
nostrum ad id quod uere desiderabile & honestū an-
helat, si affectio & uis dilectiua persuadeat sibi nihil præ-
ter uirtutem, & qđ ex uirtute emanat esse expetendū.

25 CONFSSIONIS. 2

In hac peccatur, quoties cupiditas nostra inanem gloriam, & illecebras aliquas corporales sectatur. Hinc uitiōsa honoris, opum & uoluptatum studia oriunt̄. Peccatorum autem quæ concupiscētia & uoluptate committuntur, aliud scortationem, aliud adulterium uocant. Scortatio est expletio concupiscētiæ citra iniuriam alterius. Adulterium alteri insidiatur, & iniuriam facit cōiugum thoro. Peccatum item eorum, qui cum masculis uel brutis rem habent, adulterium censetur. Fit em̄ alteri nempe naturæ, iniuria. Ea etiam animi uis per auariciam deordinatur, quæ altera idololatria, & malorum oīm radix ab Apostolo dicitur. Quod malū quia minus eradicatur, ideo crebrius prouenit in ecclesia. Tribus tamen speciebus ipsius poenę statuuntur canonice, furto, sepulcrorum direptioni, & sacrilegio. Tametsi alioquin in sacris literis prohibeantur omnis superabundātia, usura, & uiolenta alienarum rerum uendicatio, etiam si sub honestæ negotiationis specie procurentur. Furti nomine & latrocinia comprehenduntur. In latrones tamen seuerius animaduertitur, quam fures, quia homicidis adiudicantur. Denique uirilī illa & ferocior affectio tum probatur uirtuosa, cum maliciæ aduersa, perturbatiōes expugnat, aīam a peccato cohibet, nō formidat ea, quæ plerisque terribilia uidentur, sed despiciens mortis minas, & cruciatuum poenas, ad sanguinē usque resistit, & generosior contemptis delictis pro ueritate, uirtute, & fide pugnat. Eius uitia cūctis manifesta sunt, inuidia, odiū, furor, cōuitiū,

SECUNDVM GENVS

factiones, æmulationes, e quibus nascuntur ultionum
 meditatio, sanguinis effusio, homicidium atq; alia. Ex
 multis tamen patres solum homicidium decreuerunt
 ecclesiastica censura plectendum. Cætera tanta cura
 dignati nō sunt. De quo Gregorius in hunc modum.
 Ἐρεσέπωσ τοῖσ πρᾶσιρ ἡμῶν ἐρ τοῖσ ἄλλοισ μὴ λιάρ ἀκρίβολο
 γείσθαι, μὴ δὲ πολλῶσ ἀξίον ἡγεῖσθαι, πονδῆσ τὸ θεραπεύειν παν
 τατὰ ἐκ τοῦ θυμοῦ παραπῳάματα, καί τοι γε τῆσ γράφῆσ οὐ μόν
 νορ τῶν φίλῶ ἀπαγορευσῆσ πληγῶν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαρ λοιδο
 ρίαν, ἢ βλασφημίαν, καὶ ἕτι ἄλλο τοιοῦτορ θυμὸσ κατεργάζε
 ται, μόνορ δὲ τοῦ κατὰ φόρου ἄγουσ τῶν παραφυλακῶν ἐποίη
 σαρτο διὰ τῶν ἐπιτίμιῶν, Hæc apud Niffenum. Quis hic
 non uidet patres non fuisse ad quorūuis criminū uin
 dictam p̄pensos. Et si penſes tecum, hierosolymis con
 gregātis Apostolis omnia hæc antea aliquomodo de
 creta reperies. Et Christus, diuīti roganti, quidnam sibi
 faciendū, quo uitæ æternæ fieret hæres, respondit, præ
 cepta nosti, ne cōmittas adulterium, ne occidas, ne fu
 reris, ne falsum testimonium dicas, ne fraudes, honora
 patrem tuū & matrē. Et respondentē illū se hæc oīa ser
 uasse ab adolescentia, intuitus dilexit. Diliget etiam te
 Christus, si talem te inuenerit, quamuis amplius te ue
 lit p̄ficere. Non uult tamen hunc uarijs pharisæorum
 deuterolib⁹ quarū nullus est finis onerari. Nostris aut̄
 temporibus, inter crimina p̄mulgātur quædam, quæ iu
 re grauiter accusari nō debent, sed ne quæ fratrū offen
 damus, feramus & nos, quod & oīs nostra cōgrega
 tio, in qua & multi nobis infirmiores, ferunt tolerāter.

CONFESSIO. NIS.

Nec ppter ea infeliciores te existimes, pars est mar-
tyrij, si quæ non debes, amore pacis feres pondera. De
alijs, utut sese habeant res, hic non est dicendi locus sal-
tem hoc persuasum sit, ecclesiam in fatendis peccatis
nihil onerosum præcepisse.

N